ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Міністерства економіки,
довкілля та сільського господарства
України

05 січня 2026 року № 61

Методика
визначення відповідності сортів ріпаку (*Brassica napus* L. *oleifera*) критеріям відмінності, однорідності та стабільності

1. Методика визначає особливості проведення досліджень із встановлення відповідності сортів ріпаку (*Brassica napus* L. *oleifera*) критеріям відмінності, однорідності та стабільності (далі – Методика).

2. Методика поширюється на Український інститут експертизи сортів рослин (далі – Інститут).

3. Терміни вживаються у значеннях, наведених у Законі України «Про охорону прав на сорти рослин».

4. Інститут забезпечує проведення кваліфікаційної експертизн відповідності сортів ріпаку (*Brassica napus* L. *oleifera*) критеріям відмінності, однорідності та стабільності (далі – Експертиза).

5. Для дослідження використовують насіння.

Компетентний орган внзначає кількість, якість, дату і місце постачання насіння для дослідження.

Мінімальна кількість насіння на один пункт дослідження Інституту становить 0,5 кг для гібрндів і сортів.

Під час Експертизи гібрндів додатково надають по 0,1 кг кожного батьківського компоненту.

Для проведення Експертнзи використовується насіння здорове на внгляд, не уражене хворобамн, не пошкоджене шкідниками та яке відповідає вимогам, установленим Компетентним органом.

Насіння для дослідження не обробляється.

Використано документ TG/36/7, 2023. Зміни і доповнення внесено: Васьківська С. В., Костенко Н. П., Ільченко Я. В., Лікар С. П., 2025.

Підписувач: Висоцький Тарас Миколайович
Сертифікат:6FA97849F1B2570D04000000125C0200A1050800
Дійсний з 31.07.2025 14:11:56 по 31.07.202714:11:56

6. Дослідження тривають два незалежні вегетаційні цикли, за необхідності Експертизу продовжують на третій вегетаційний цикл.

Для проведення Експертизи гібридів разом з гібридом, заявленим для набуття прав, надаються батьківські компоненти: для простого гібрида – дві вихідні лінії, трилінійного гібрида – простий гібрид та три лінії, подвійного гібрида – два простих гібрида та чотири лінії, які є складовими простих гібридів. Якщо гібрид, який подається для набуття прав, містить у своєму складі зареєстровану лінію (успішно пройшла Експертизу і має офіційний морфологічний опис) – польові дослідження зазначеної вище лінії тривають один незалежний цикл.

У разі якщо лінія як батьківський компонент входить до складу декількох гібридів одного заявника, польові дослідження здійснюють один раз.

Експертизу проводять у двох пунктах дослідження Інституту (основному та додатковому).

Експертиза на додатковому пункті дослідження здійснюється за клопотанням заявника для врахування результатів досліджень на випадок форс-мажорних обставин на основному пункті дослідження.

Дослідження виконують за умов, що забезпечують задовільний ріст і розвиток рослин, та достатнє проявлення характерних ознак сорту.

Оптимальну стадію розвитку рослин для оцінки кожної ознаки зазначено у другій колонці Таблиці ознак сортів ріпаку (*Brassica napus* L. *oleifera*) (далі – Таблиця ознак) та примітці до неї (додаток до цієї Методики).

Планують такий розмір ділянок, щоб вилучення рослин або їхніх частин для вимірювань і підрахунків не шкодило б обстеженням, які тривають до кінця циклу внрощування. Кожне дослідження включає 200 рослин, розділених на два повторення. Рекомендована схема розміщення рослин 0,45 × 0,10 м. Для визначення тенденції до формування суцвіть під час посіву в альтернативний сезон досліджують не менше 100 рослин.

Під час Експертизн можуть бутн проведені додаткові дослідження.

Опис морфологічних ідентифікаційних ознак сорту здійснюють методом візуальної оцінки та за допомогою вимірювань чи підрахунків залежно від типу проявлення ознак (якісні – QL, кількісні – QN, псевдоякісні – PQ). Тип проявлення ознаки зазначається в перлій колонці Таблиці ознак (додаток до цієї Методики).

7. Ознаки, що використовують для оцінки відмінності, однорідності й стабільності та ступені їх проявлення зазначені у другій і третій колонках Таблнці ознак (додаток до цієї Методикн). Кожному ступеню проявлення ознаки присвоєно коди (1–9), необхідні для електронного опрацювання даних. Сукупність цнх кодів становить кодову формулу сорту і використовується для формування групи подібних сортів.

Підписувач: Висоцький Тарас Миколайович
Сертифікат: 6FA97849F1B2570D04000000125C0200A1050800
Дійсний з 31.07.202514:11:56 по 31.07.202714:11:56

8. Сорт відповідає умові відмінності, якщо за проявленням ознак він чітко відрізняється від будь-якого іншого сорту, загальновідомого до дати, на яку заявка вважається поданою. Оцінку на відмінність проводять після отримання результатів морфологічного опису першого року. Якщо такий досліджуванній сорт може бути вирізненим з-поміж загальновідомих сортів методом порівняння їхніх описів, то він є відмітним.

Коли неможливо чітко вирізнити досліджуваний сорт серед загальновідомих за морфологічною кодовою формулою, його необхідно наступного року порівняти в польовому дослідженні.

Оцінка відмінності гібридів, попередня експертиза батьківських компонентів за кодовою формулою може бути здійснена відповідно до таких рекомендацій:

опис батьківських компонентів відповідно до Методики;

перевірка орнгінальності (відмінності) батьківськнх ліній порівняно з довідково-інформаційннм фондом за ознаками, зазначеними у другій колонці Таблиці ознак (додаток до цієї Методикн) для перевіркн найблнжчих інбреднних ліній;

перевірка оригінальності (відмінності) формули гібрнда порівняно з загальновідомими гібрндами з урахуванням найближчих інбреднних ліній;

оцінка відмінності на рівні гібриду з блнзькою формулою.

9. Сорт вважається однорідним, якщо з урахуванням особлнвостей його розмноження рослнни сорту залишаються достатньо подібннми за своїми основними ознаками, визначеними під час морфологічного опису.

Для оцінкн однорідності інбреднних ліній приймається популяційний стандарт 2 % за рівня ймовірності 95 %. У внбірці з 200 рослнн допускаються сім нетипових.

За оцінки гібрндів приймається популяційний стандарт 10 % за рівня ймовірності 95 %. У вибірці з 200 рослин допускаються 27 нетипових.

Якщо оцінка гібриду включає батьківські компонентн, однорідність гібриду потрібно оцінювати шляхом експертизи на однорідність його батьківських компонентів (крім експертизн самого гібрнду).

Нєтнпові рослини позначають стрічками, єтнкеткамн тощо. За відсотком нетиповості встановлюють однорідність сорту.

10. Сорт вважається стабільним, якщо його основні ознаки, відзначені в описі, залишаються незмінними після неодноразового розмноження чн в разі особливого цнклу розмноження, у кінці кожного такого циклу.

Колн сорт однорідний, він вважається стабільним.

У разі необхідності можуть бутн проведені дослідження з Експертизи на стабільність.

Стабільність батьківськнх ліній або перехреснозапильннх сортів, за необхідності, може бути перевірена або шляхом внрощування наступного

Підписувач: Висоцький Тарас Миколайович
Сертифікат: 6FA97849F1B2570D04000000125C0200A1050800
Дійсний з 31.07.202514:11:56 по 31.07.202714:11:56

покоління, або шляхом випробування нового насіння, щоб переконатися, що воно демонструє ті самі ознаки та ступені їх виявлення, які отримано за попереднім наданим насінням.

Дослідження стабільності гібрида, за необхідності, проводять шляхом визначення однорідності й стабільності його батьківських компонентів.

11. Досліджувані сорти групують із подібними загальновідомими сортами для полегшення оцінки відмінності. Для групування використовують ознаки, які не варіюють або дуже слабко варіюють у межах сорту. Ці ознаки можуть бути використані окремо або в комбінаціях з іншими.

Для групування рекомендовано такі ознаки:

насіння: вміст ерукової кислоти (ознака 1 Таблиці ознак (додаток до цієї Методики);

листок: частки (ознака 5 Таблиці ознак (додаток до цієї Методики);

рослина: час початку цвітіння (ознака 11 Таблиці ознак (додаток до цієї Методики);

квітка: забарвлення пелюсток (ознака 12 Таблиці ознак (додаток до цієї Методики);

рослина: утворення пилку (ознака 15 Таблиці ознак (додаток до цієї Методики);

рослина: за довжиною (ознака 17 Таблиці ознак (додаток до цієї Методики).

Для чіткої реєстрації проявлення ознаки поряд з досліджуваними сортами рекомендовано висівати сорти-еталони.

Підписувач: Висоцький Тарас Миколайович
Сертифікат: 6FA97849F1B2570D04000000125C0200A1050800
Дійсний з 31.07.2025 14:11:56 по 31.07.202714:11:56

Додаток
до Методики визначення відповідності
сортів ріпаку (*Brassica napus* L. *oleifera*)
критеріям відмінності, однорідності
та стабільності

Таблиця ознак сортів ріпаку (*Brassica napus* L. *oleifera*)

№ з/п	Ознака	Ступінь проявлення ознаки	Код прояву ознаки	Сорт-еталон
1	2	3	4	5
1 (*) (+) QN	Насіння: вміст ерукової кислоти MG 00	низький	1	(S) Lagoon, (W) Severino KWS
		високий	9	(S) Petranova, (W) Greenland, (W) MSL049C 12
2 (+) QN	Сім'ядоля: за довжиною MS/VG 13–17 (a)	дуже коротка	1	
		від дуже короткої до короткої	2	
		коротка	3	
		від короткої до середньої	4	
		середня	5	
		від середньої до довгої	6	
		довга	7	
		від довгої до дуже довгої	8	
		дуже довга	9	
3 (+) QN	Сім'ядоля: за шириною MS/VG 13–17 (a)	дуже вузька	1	
		від дуже вузької до вузької	2	
		вузька	3	
		від вузької до середньої	4	
		середня	5	

Підписувач: Висоцький Тарас Миколайович
Сертифікат:6FA97849F1B2570D04000000125C0200A1050800
Дійсний з 31.07.2025 14:11:56 по 31.07.202714:11:56

Продовження додатка

1	2	3	4	5
		від середньої до широкої	6	
		широка	7	
		від широкої до дуже широкої	8	
		дуже широка	9	
4 (*) QN	Листок: інтенсивність зеленого забарвлення 23–27 VG	дуже слабка	1	
		від дуже слабкої до слабкої	2	
		слабка	3	(S) D 619908, (W) Axel
		від слабкої до середньої	4	
		помірна	5	(S) Joscha KWS, (W) Architect
		від середньої до сильної	6	
		сильна	7	(S) 46130, (W) Kadore
		від сильної до дуже сильної	8	
		дуже сильна	9	
5 (*) (+) QL	Листок: частки VG (b) 23–27	відсутні	1	(S) MSL 545 C, (W) Greenland
		наявні	9	(S) Proximo, (W) Blazen
6 (*) (+) QN	Листок: кількість часток MS/VG (b) 23–27	дуже мала	1	
		від дуже малої до малої	2	
		мала	3	(S) Brander, (W) Skye
		від малої до середньої	4	

Підписувач: Висоцький Тарас Миколайович
Сертифікат: 6FA97849F1B2570D04000000125C0200A1050800
Дійсний з 31.07.2025 14:11:56 по 31.07.202714:11:56

Продовження додатка

1	2	3	4	5
		середня	5	(S) Jazz KWS, (W) Blazen
		від середньої до великої	6	
		велика	7	(S) PA4EN171, (W) Architect
		від великої до дуже великої	8	
		дуже велика	9	
7 (*) (+) QN	Листок: зубчастість краю VG 23–27	дуже слабка	1	
		від дуже слабкої до слабкої	2	
		слабка	3	(S) R501S11, (W) Akela
		від слабкої до помірної	4	
		помірна	5	(S) Proximo, (W) Blazen
		від помірної до сильної	6	
		сильна	7	(S) Fergus, (W) Severino KWS
		від сильної до дуже сильної	8	
		дуже сильна	9	
8 (+) QN	Листок: за довжиною (пластинка і черешок) MS 23–27	короткий	3	
		середній	5	
		довгий	7	
9 (+) QN	Листок: за шириною (у найширшому місці) MS 23–27	вузький	3	
		середній	5	
		широкий	7	

Підписувач: Висоцький Тарас Миколайович
Сертифікат: 6FA97849F1B2570D04000000125C0200A1050800
Дійсний з 31.07.2025 14:11:56 по 31.07.202714:11:56

Продовження додатка

1	2	3	4	5
10 (+) QN	Лише сорти з часточковими листками. Листок: черешок за довжиною MS 23–27	короткий	3	
		середній	5	
		довгий	7	
11 (*) (+) QN	Рослина: час початку цвітіння MG/MS 61	дуже ранній	1	(W) Kaban
		від дуже раннього до раннього	2	
		ранній	3	(S) Brander, (W) DK Expansion
		від раннього до середнього	4	
		середній	5	(S) Jangle KWS, (W) Kadore
		від середнього до пізнього	6	
		пізній	7	(S) MSL 554 C, (W) Akela
		від пізнього до дуже пізнього	8	
		дуже пізній	9	(W) Greenland
12 (*) PQ	Квітка: забарвлення пелюсток VG 62–65	біле	1	(W) Witt
		жовтувато-біле	2	(S) Silvershadow, (W) Greenland
		жовте	3	(S) Proximo, (W) Severino KWS
		оранжево-жовте	4	
13 QN (+)	Квітка: пелюстки за довжиною MS/VG 62–65	дуже короткі	1	
		від дуже коротких до коротких	2	
		короткі	3	(S) PA4EN171, (W) MSL049C12

Підписувач: Висоцький Тарас Миколайович
Сертифікат: 6FA97849F1B2570D04000000125C0200A1050800
Дійсний з 31.07.2025 14:11:56 по 31.07.202714:11:56

Продовження додатка

1	2	3	4	5
		від коротких до середніх	4	
		середні	5	(S) Jangle KWS, (W) Blazen
		від середніх до довгих	6	
		довгі	7	(S) Sunder, (W) PR44D06 7
		від довгих до дуже довгих	8	
		дуже довгі	9	
14 QN (+)	Квітка: пелюстки за шириною MS/VG 62–65	дуже вузькі	1	
		від дуже вузьких до вузьких	2	
		вузькі	3	(S) MSL 545 C, (W) MSL236C 11
		від вузьких до середніх	4	
		середні	5	(S) Proximo, (W) PT256
		від середніх до широких	6	
		широкі	7	(S) Lancia, (W) P X131
		від широких до дуже широких	8	
		дуже широкі	9	
15 QL (*)	Рослина:утворення пилку VG 62–65	відсутнє	1	(S) MSL 554 C, (W) MSL049C 12
		наявне	9	(S) Proximo, (W) PT256
16 (+) QN	Рослина: за висотою (за повного цвітіння) MG/MS 65	низька	3	
		середня	5	
		висока	7	

Підписувач: Висоцький Тарас Миколайович
Сертифікат: 6FA97849F1B2570D04000000125C0200A1050800
Дійсний з 31.07.2025 14:11:56 по 31.07.202714:11:56

Продовження додатка

1	2	3	4	5
17 (*) (+) QN	Рослина: за довжиною MG/MS 70–80	дуже коротка	1	
		від дуже короткої до короткої	2	
		коротка	3	(S) MSL 545 C, (W) PX131
		від короткої до середньої	4	
		середня	5	(S) Jazz KWS, (W) Skye
		від середньої до довгої	6	
		довга	7	(S) D 271310, (W) Annapolis
		від довгої до дуже довгої	8	
		дуже довга	9	
18 (+) QN	Стручок: за довжиною (між плодоніжкою та носиком) MS, (c) 75–89	дуже короткий	1	
		від дуже короткого до короткого	2	
		короткий	3	(S) R501S11, (W) 1CR 166
		від короткого до середнього	4	
		середній	5	(S) Joscha KWS, (W) Blazen
		від середнього до довгого	6	
		довгий	7	(S) PR46H75, (W) PT275
		від довгого до дуже довгого	8	
		дуже довгий	9	

Підписувач: Висоцький Тарас Миколайович
Сертифікат: 6FA97849F1B2570D04000000125C0200A1050800
Дійсний з 31.07.2025 14:11:56 по 31.07.202714:11:56

Продовження додатка

1	2	3	4	5
19 (+) QN	Стручок: носик за довжиною MS 75–89 (c)	дуже короткий	1	
		від дуже короткого до короткого	2	
		короткий	3	(S) R104D NHT, (W) 1CR 166
		від короткого до середнього	4	
		середній	5	(S) Jazz KWS, (W) WRG 1501
		від середнього до довгого	6	
		довгий	7	(S) SW 0928725A, (W) MSL 107 C
		від довгого до дуже довгого	8	
		дуже довгий	9	
20 (+) QN	Стручок: плодоніжка за довжиною MS (c) 75–89	дуже коротка	1	
		від дуже короткої до короткої	2	
		коротка	3	(S) PA4EN171, (W) MSL 315 C
		від короткої до середньої	4	
		середня	5	(S) Joscha KWS, (W) AH 12
		від середньої до довгої	6	
		довга	7	(S) Jazz KWS, (W) PT297
		від довгої до дуже довгої	8	
		дуже довга	9	

Підписувач: Висоцький Тарас Миколайович
Сертифікат: 6FA97849F1B2570D04000000125C0200A1050800
Дійсний з 31.07.2025 14:11:56 по 31.07.202714:11:56

Продовження додатка

1	2	3	4	5
21 (+) QN	Тенденція до формування суцвіть у рік весняної сівби VG	відсутня або дуже слабка	1	(W) PX131
		дуже слабка до слабкої	2	
		слабка	3	(W) Blazen
		від слабкої до помірної	4	
		помірна	5	(W) Aardvark
		від помірної до сильної	6	
		сильна	7	(W) AH 12
		від сильної до дуже сильної	8	
		дуже сильна	9	(W) Severino KWS
22 (+) QN	Тенденція до формування суцвіть у рік пізньо-літньої сівби VG	відсутня або дуже слабка	1	(S) SRR 36112 CL
		дуже слабка до слабкої	2	
		слабка	3	(S) D 271310
		від слабкої до помірної	4	
		помірна	5	
		від помірної до сильної	6	
		сильна	7	(S) MSL 554 C
		від сильної до дуже сильної	8	
		дуже сильна	9	(S) MSL 545 C
23 (+)	Сім'ядоля: співвідношення висоти сідлоподібної частини до ширини	дуже мале	1	
		від дуже малого до малого	2	

Підписувач: Висоцький Тарас Миколайович
Сертифікат: 6FA97849F1B2570D04000000125C0200A1050800
Дійсний з 31.07.2025 14:11:56 по 31.07.202714:11:56

Продовження додатка

1	2	3	4	5
QN	MS/VG (a) 13–17	мале	3	(S) PR46H75, (W) Severino KWS
		від малого до середнього	4	
		середнє	5	(S) Proximo, (W) DK Expansion
		від середнього до великого	6	
		велике	7	(S) Joscha KWS, (W) AH 12
		від великого до дуже великого	8	
		дуже велике	9	
24 QN	Сім'ядоля: сідлоподібна частини за глибиною MS/VG (a) 13–17	дуже мілка	1	
		від дуже мілкої до мілкої	2	
		мілка	3	(S) FJ6447, (S) MS 4903, (W) MSL049C12
		від мілкої до середньої	4	
		середня	5	(S) Proximo, (W) Blazen
		від середньої до глибокої	6	
		глибока	7	(S) MSL 545 C, (W) WRG 1501
		від глибокої до дуже глибокої	8	
		дуже глибока	9	
25 QN	Сім'ядоля: співвідношення відстані між долями до ширини	дуже мале	1	
		від дуже малого до малого	2	

Підписувач: Висоцький Тарас Миколайович
Сертифікат: 6FA97849F1B2570D04000000125C0200A1050800
Дійсний з 31.07.2025 14:11:56 по 31.07.202714:11:56

Продовження додатка

1	2	3	4	5
	MS/VG (a) 13–17	мале	3	(S) R501S11, (W) WRG 1501
		від малого до середнього	4	
		середнє	5	(S) Proximo, (W) PT256
		від середнього до великого	6	
		велике	7	(S) D 619908, (W) DK Expansion
		від великого до дуже великого	8	
		дуже велике	9	
26 QN	Сім'ядоля: співвідношення відстані між долями до глибини сідлоподібної частини MS/VG (a) 13–17	дуже мале	1	
		від дуже малого до малого	2	
		мале	3	(S) Silvershadow, (W) PX131
		від малого до середнього	4	
		середнє	5	(S) Proximo, (W) Severino KWS
		від середнього до великого	6	
		велике	7	(S) FJ6447, (S) MS 4903, (W) Greenland
		від великого до дуже великого	8	
		дуже велике	9	
27 QN	Сім'ядоля: співвідношення висоти сідлоподібної частини до довжини сім'ядолі	дуже мале	1	
		від дуже малого до		

Підписувач: Висоцький Тарас Миколайович
Сертифікат: 6FA97849F1B2570D04000000125C0200A1050800
Дійсний з 31.07.2025 14:11:56 по 31.07.202714:11:56

Продовження додатка

1	2	3	4	5
QN	MS/VG (a) 13–17	малого	2	
		мале	3	(W) PX131
		від малого до середнього	4	
		середнє	5	(S) Jazz KWS, (W) DK Expansion
		від середнього до великого	6	
		велике	7	(S) Cleopatra, (W) Architect
		від великого до дуже великого	8	
		дуже велике	9	
28 QL (*)	Листок: сизий наліт VG 23–27	відсутній	1	
		наявний	9	(S) Proximo, (W) Architect
29 QN (+)	Квітка: співвідношення довжини до ширини пелюсток MS/VG 62–65	дуже мале	1	
		від дуже малого до малого	2	
		мале	3	(S) R501S11, (W) DK Expansion
		від малого до середнього	4	
		середнє	5	(S) Proximo, (W) WRG 1501
		від середнього до великого	6	
		велике	7	(S) Silvershadow, (W) Akela
		від великого до дуже великого	8	
		дуже велике	9	

Підписувач: Висоцький Тарас Миколайович
Сертифікат: 6FA97849F1B2570D04000000125C0200A1050800
Дійсний з 31.07.2025 14:11:56 по 31.07.202714:11:56

Продовження додатка

1	2	3	4	5
30 QN	Стручок: за шириною MS (c) 75–89	дуже вузький	1	
		від дуже вузького до вузького	2	
		вузький	3	(S) Joscha KWS, (W) PR44D06
		від вузького до середнього	4	
		середній	5	(S) Sunder, (W) Severino KWS
		від середнього до широкого	6	
		широкий	7	(S) Lancia, (W) PT296
		від широкого до дуже широкого	8	
		дуже широкий	9	
31 QN	Стручок: співвідношення довжини до ширини MS (c) 75–89	дуже мале	1	
		від дуже малого до малого	2	
		мале	3	(S) R501S11, (W) ICR 166
		від малого до середнього	4	
		середнє	5	(S) Joscha KWS, (W) Kaban
		від середнього до великого	6	
		велике	7	(S) PR46H75, (W) RNX5621

Підписувач: Висоцький Тарас Миколайович
Сертифікат: 6FA97849F1B2570D04000000125C0200A1050800
Дійсний з 31.07.2025 14:11:56 по 31.07.202714:11:56

Продовження додатка

		від великого до дуже великого	8	
		дуже велике	9	

Примітка:

Умовні позначення

(*) – ознаки, позначені зірочкою, завжди залучаються до методик визначення відповідності сортів критеріям відмінності, однорідності та стабільності усіма країнами-членами Міжнародного союзу з охорони нових сортів рослин, за винятком випадків, коли проявлення попередньої ознаки або умови навколишнього природного середовища це унеможливлюють;

(+) – вказує на те, що до цієї ознаки надано пояснения або ілюстрації після Таблиці ознак;

(a)– (c)– пояснення, що охоплюють кілька характеристик у Таблиці ознак;

(W) – сорти-еталони озимого типу розвитку;

(S) – сорти-еталони ярого типу розвитку.

Рекомендований метод спостереження за ознаками зазначено у другій колонці Таблиці ознак:

MG: разове вимірювання групи рослин або частин рослин (наприклад, висота);

MS: вимірювання групи окремих, попередньо визначених рослин або частин рослин, на яких упродовж вегетації здійснюють усі вимірювання кількісних ознак (наприклад, висота (за необхідності), довжина);

VG: візуальна разова оцінка групи рослин або частин рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених рослин або частин рослин.

Експертизі підлягає щонайменше 200 рослин.

Усі вимірювання варто здійснювати на такій кількості рослин (якщо інше не визначено цією Методикою):

MG: разове вимірювання 200 рослин або частин 200 рослин;

MS: вимірювання окремих, попередньо визначених 45 рослин або частин 45 рослин;

VG: візуальна разова оцінка 200 рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених 45 рослин або частин 45 рослин.

Підписувач: Висоцький Тарас Миколайович
Сертифікат: 6FA97849F1B2570D04000000125C0200A1050800
Дійсний з 31.07.202514:11:56 по 31.07.202714:11:56

Пояснення до Таблнці ознак:

1) Коди фаз росту і розвнтку рослнн із ВВСН – ідентнфікацією ріпаку (*Brassica napus* L. *oleifera*)

Код	Назва фази росту і розвнтку
1	2
Основна стадія росту 0. Проростання	
00	Сухе насіння
01	Початок набубнявіння насіння
03	Насіння набубнявіло повністю
05	Поява зародкового корінця з насінини
07	Поява гіпокотилю з сім'ядолями
08	Проростання гіпокотилю з сім'ядолями до поверхні ґрунту
09	Поява сім'ядолей на поверхні ґрунту
Основна стадія росту 1. Розвиток листків	
10	Сім'ядолі повністю розгорнулися
11	1-й листок розгорнувся
12	2 листки розгорнулися
13	3 листки розгорнулися
1-	Стадія триває до…
19	9 або більше листків розгорнулося
	Подовження стебла може відбуватися раніше стадії 19; у цьому випадку продовжують із стадії 20
Основна стадія росту 2: Розвиток бічних пагонів	
20	Бічні пагони відсутні
21	Початок розвитку першого бічного пагона
22	З'явилося 2 бічних пагони
23	З'явилося 3 бічних пагони
2-	Стадія триває безперервно до…
29	Кінець розвитку бічних пагонів: з'явилося 9 або більше бічних пагонів
Основна стадія росту. Подовження стебла	
30	Початок подовження стебла, міжвузля відсутні («розетка»)
31	Поява 1-го міжвузля

Підписувач: Висоцький Тарас Миколайович
Сертифікат: 6FA97849F1B2570D04000000125C0200A1050800
Дійсний з 31.07.202514:11:56 по 31.07.202714:11:56

Продовження таблиці

1	2
32	Поява 2-го міжвузля
33	Поява 3-го міжвузля
3-	Стадія триває до…
39	Поява 9 або більше міжвузлів
	Помітно розвинуте міжвузля «n» розвивається між листком «n» і листком «n+1»
Основна стадія росту 4. Не застосовується	
Основна стадія росту 5. Поява суцвіття	
50	Наявні квіткові бруньки, прикриті листками
51	Квіткові бруньки явно видно («зелений бутон»)
52	Квіткові бруньки вільні, на рівні наймолодших листків
53	Квіткові бруньки підняті вище наймолодших листків
55	Окремі квіткові бруньки на головному суцвітті видно, але закриті
57	Окремі квіткові бруньки на вторинних суцвіттях видно, але закриті
59	Видно перші пелюстки, квіткові бруньки ще закриті («жовтий бутон»)
Основна стадія росту 6. Цвітіння	
60	Перші квітки відкриті
61	10 % квіток на головні китиці відкриті, головна китиця видовжена
62	20 % квіток на головній китиці відкриті
63	30 % квіток на головній китиці відкриті
64	40 % квіток на головній китиці відкриті
65	Повне цвітіння: 50 % квіток на головній китиці відкриті, старі пелюстки опадають
67	Цвітіння припиняється: більшість пелюсток опало
69	Кінець цвітіння
Основна стадія росту 7. Розвиток плодів	
71	10 % стручків досягли кінцевого розміру

Підписувач: Висоцький Тарас Миколайович
Сертифікат: 6FA97849F1B2570D04000000125C0200A1050800
Дійсний з 31.07.202514:11:56 по 31.07.202714:11:56

Продовження таблиці

1	2
72	20 % стручків досягли кінцевого розміру
73	30 % стручків досягли кінцевого розміру
74	40 % стручків досягли кінцевого розміру
75	50 % стручків досягли кінцевого розміру
76	60 % стручків досягли кінцевого розміру
77	70 % стручків досягли кінцевого розміру
78	80 % стручків досягли кінцевого розміру
79	Майже всі стручки досягли кінцевого розміру
Основна стадія росту 8. Достигання	
80	Початок достигання: насіння зелене, стручки виповнені
81	10 % стручків достигли, насіння забарвлене, тверде
82	20 % стручків достигли, насіння забарвлене, тверде
83	30 % стручків достигли, насіння забарвлене, тверде
84	40 % стручків достигли, насіння забарвлене, тверде
85	50 % стручків достигли, насіння забарвлене, тверде
86	60 % стручків достигли, насіння забарвлене, тверде
87	70 % стручків достигли, насіння забарвлене, тверде
88	80 % стручків достигли, насіння забарвлене, тверде
89	Повне достигання: майже всі стручки стиглі, насіння остаточно забарвлене та тверде
Основна стадія росту 9. Старіння	
97	Наземні органи рослин відмерли та сухі
99	Зібраний урожай

Підписувач: Висоцький Тарас Миколайович
Сертифікат: 6FA97849F1B2570D04000000125C0200A1050800
Дійсний з 31.07.202514:11:56 по 31.07.202714:11:56

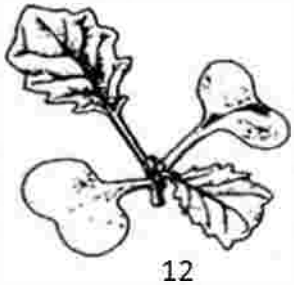
Рисунки до кодів та шкал фенологічних фаз росту і розвитку рослин ріпаку (*Brassica napus* L. *oleifera*)

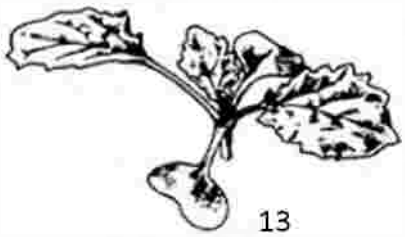
10

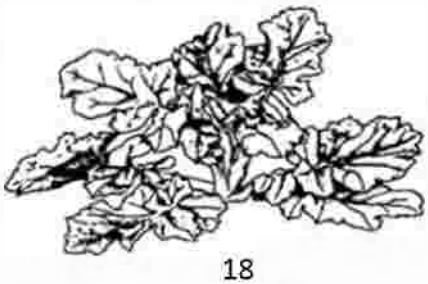
11

12

13

18

32

51 (збільшено)

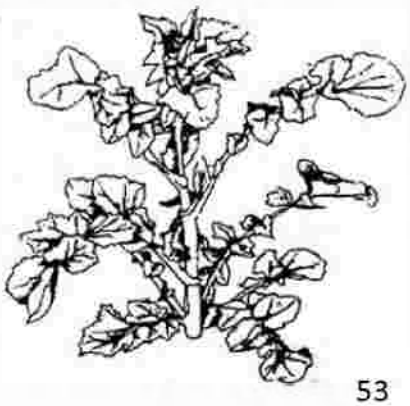

51

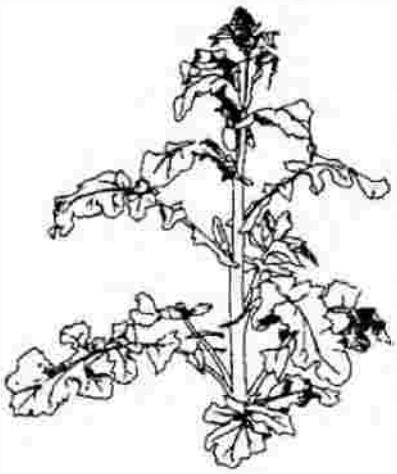
Підписувач: Висоцький Тарас Миколайович
Сертифікат: 6FA97849F1B2570D04000000125C0200A1050800
Дійсний з 31.07.2025 14:11:56 по 31.07.2027 14:11:56

53 (збільшено)

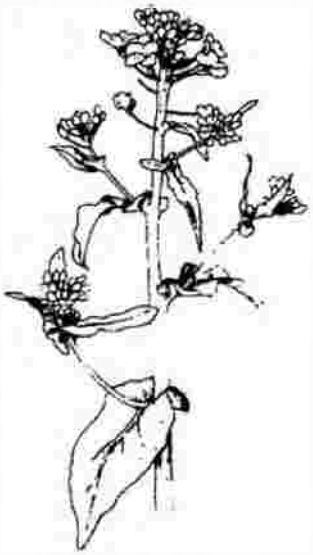
53

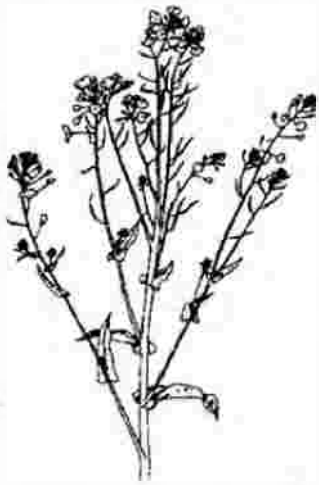
55

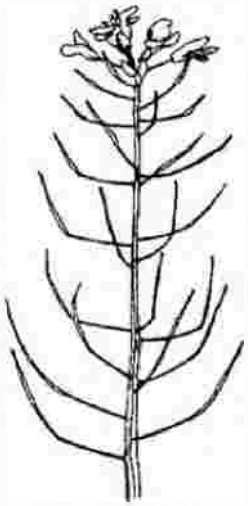
57

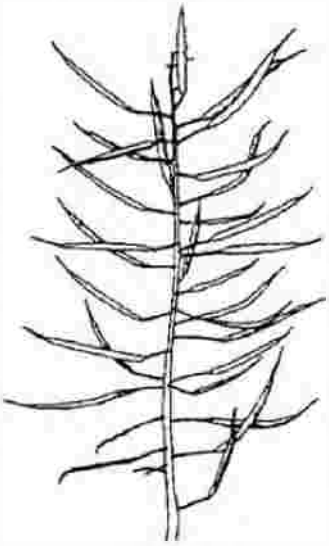
61

67

69

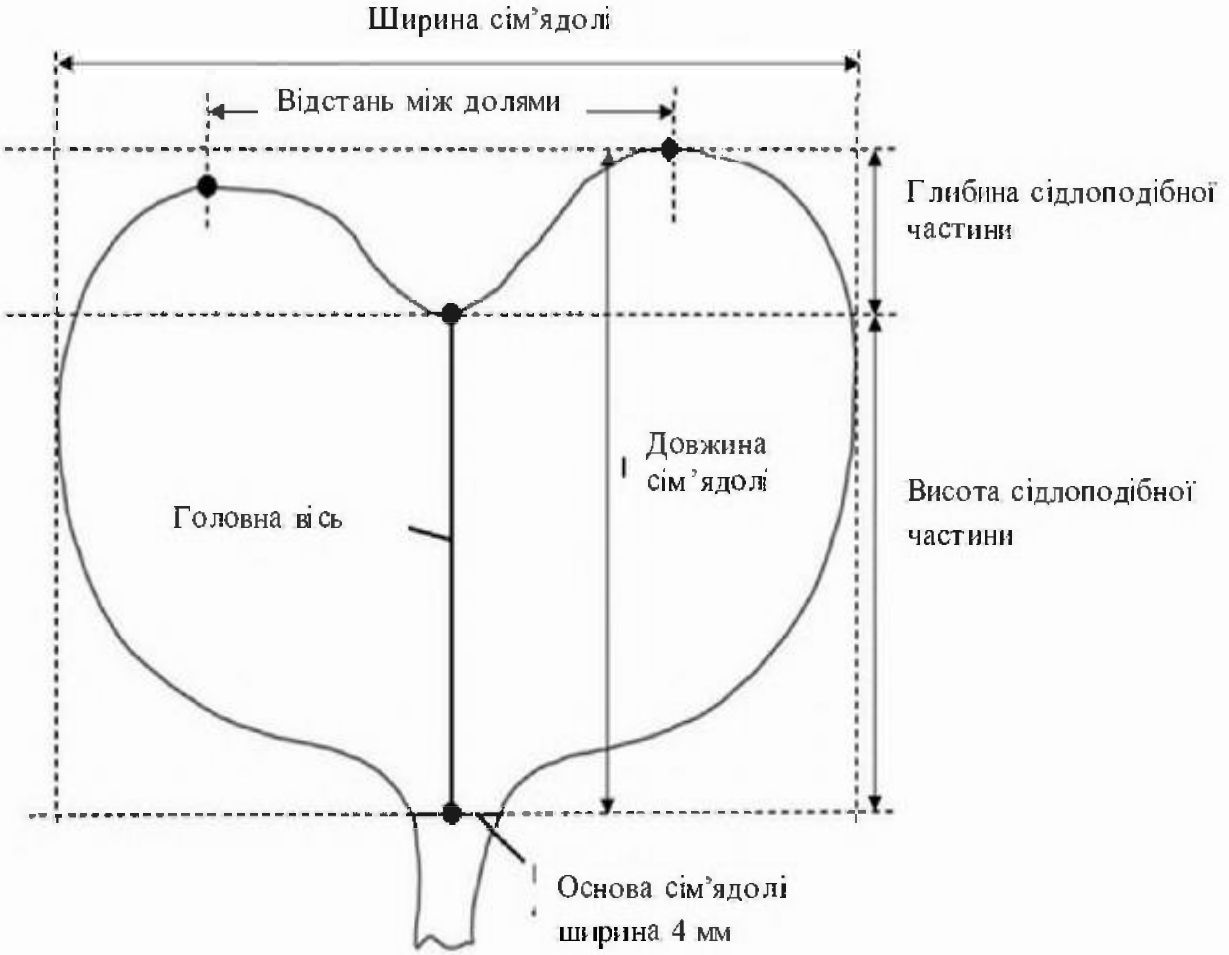

79

Підписувач: Висоцький Тарас Миколайович
Сертифікат: 6FA97849F1B2570D04000000125C0200A1050800
Дійсний з 31.07.2025 14:11:56 по 31.07.2027 14:11:56

2) Ознаки навпроти яких у другій колонці присутня одна із таких позначок, обстежують таким чином:

(а) Вимірювання ознак проводять на сім'ядолях 40 рослин. Якщо сім'ядолі відрізняються за розміром, потрібно вимірювати більшу. Довжину визначають як відстань між верхівкою сідлоподібної частини та місцем, де ширина черешка становить 4 мм. Ширину вимірюють у найширшій частині сім'ядолей.

До пунктів 2, 3 та 23–27 Таблиці ознак.

Сім'ядоля: за довжиною

Сім'ядоля: за шириною

Сім'ядоля: співвідношення висоти сідлоподібної частини до ширини

Сім'ядоля: сідлоподібна частина за глибиною

Сім'ядоля: співвідношення відстані між долями до ширини

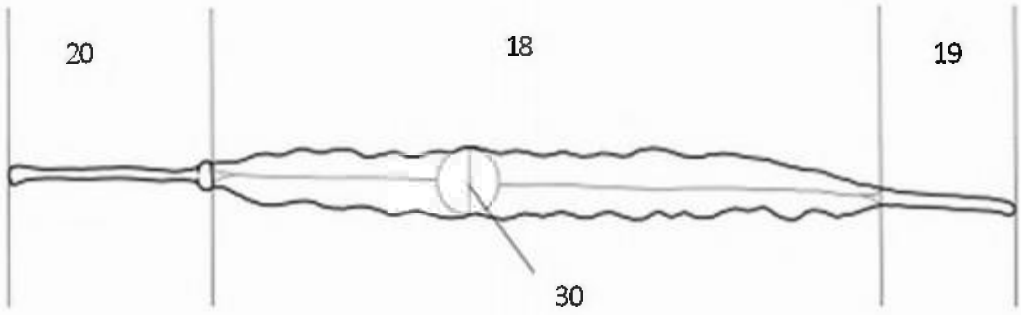
Сім'ядоля: співвідношення відстані між долями до глибини сідлоподібної частини

Підписувач: Висоцький Тарас Миколайович
Сертифікат: 6FA97849F1B2570D04000000125C0200A1050800
Дійсний з 31.07.202514:11:56 по 31.07.202714:11:56

Сім'ядоля: співвідношення висоти сідлоподібної частини до довжини сім'ядолі

(b) Спостереження потрібно проводити на найбільших, повністю розгорнутих листках, що не мають ознак старіння в нижній частині рослини.

(c)

До пунктів 18–20, 30 Таблиці ознак.

Стручок: за довжиною (між плодоніжкою та носиком)

Стручок: носик за довжиною

Стручок: плодоніжка за довжиною

Стручок: за шириною

Спостереження потрібно проводити на стручках у середній частині суцвіття головного стебла.

3) Пояснення або ілюстрації до окремих ознак.

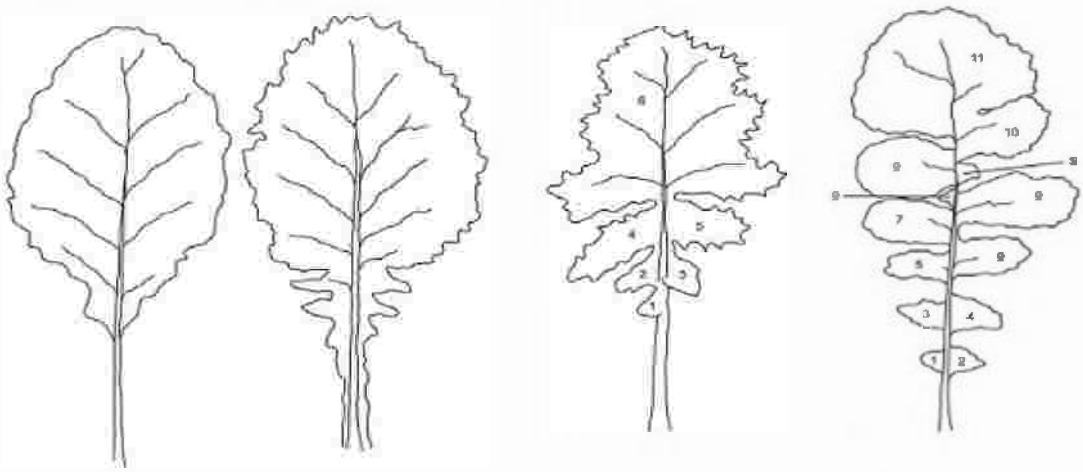
До пункту 1 Таблиці ознак. Насіння: вміст ерукової кислоти

Вміст ерукової кислоти визначають у насінні, надісланому заявником. Він повинен бути виражений у відсотках за масою метилових ефірів відповідно до стандарту ISO в документі 12966-4 2015, пункт 6.2.2.1. Насіння, що містить 2 % або менше ерукової кислоти, вважають таким, у якому вміст ерукової кислоти низький. Якщо вміст ерукової кислоти у насінні є вищим, ніж 2 % – його вважають таким, що має високий вміст ерукової кислоти.

Можна використовувати будь-який альтернативний метод визначення вмісту ерукової кислоти, якщо він дає такий самий результат.

Підписувач: Висоцький Тарас Миколайович
Сертифікат: 6FA97849F1B2570D04000000125C0200A1050800
Дійсний з 31.07.202514:11:56 по 31.07.202714:11:56

До пункту 5 Таблиці ознак. Листок: частки

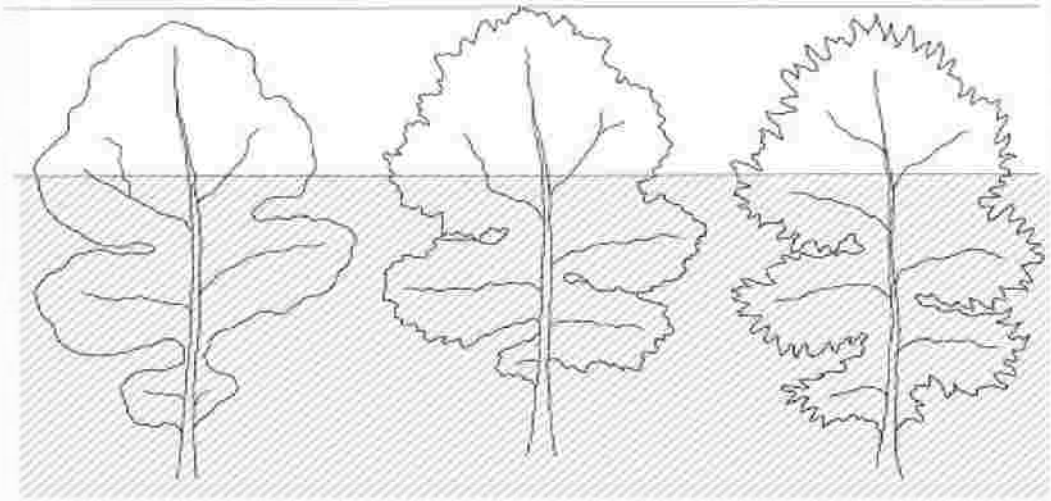
1
відсутні

9
наявні

Відсутність або наявність часток оцінюють загалом на рослині у стадії розетки. Частини листкової пластинки визначають як частки, якщо їхня довжина дорівнює щонайменше ширині черешка листка в місці прикріплення і якщо верхній надріз пластинки щонайменше половини довжини самої частки. Вторинні частки (позначені літерою «s») не враховують.

До пункту 6 Таблиці ознак. Листок: кількість часток
Визначають лише для сортів з наявними частками на листках.

До пункту 7 Таблиці ознак. Листок: зубчатість краю
Спостереження потрібно проводити на верхній третині листка.

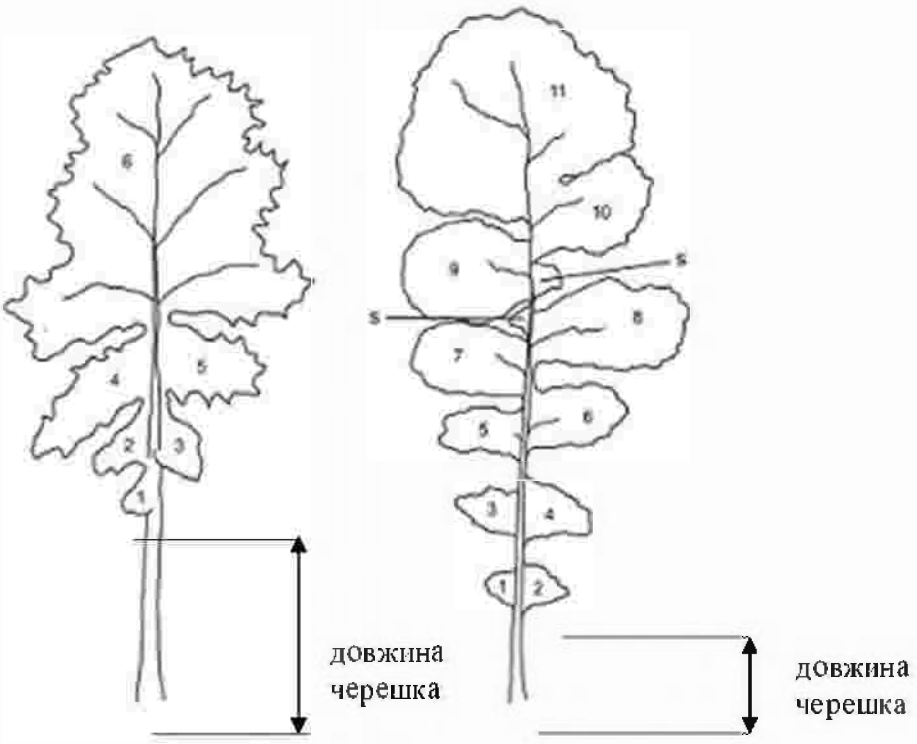
1
дуже слабка

5
середня

9
дуже сильна

Підписувач: Висоцький Тарас Миколайович
Сертифікат: 6FA97849F1B2570D04000000125C0200A1050800
Дійсний з 31.07.2025 14:11:56 по 31.07.202714:11:56

До пункту 10 Таблиці ознак. Лише сорти із часточковими листками. Листок: черешок за довжиною

До пункту 11 Таблиці ознак. Рослина: час початку цвітіння

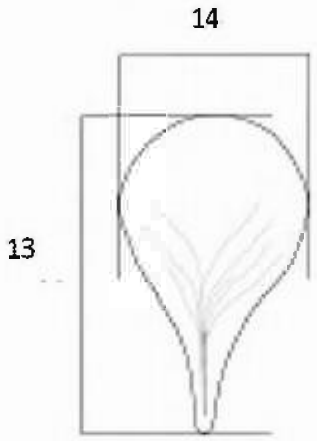
Час цвітіння настає, коли 10 % усіх рослин мають принаймні одну відкриту квітку. Під час оцінки окремих рослин час цвітіння настає, коли 50 % усіх рослин мають принаймні одну відкриту квітку.

До пунктів 13–14, 29 Таблиці ознак.

Квітка: пелюстки за довжиною

Квітка: пелюстки за шириною

Квітка: співвідношення довжини до ширини пелюсток

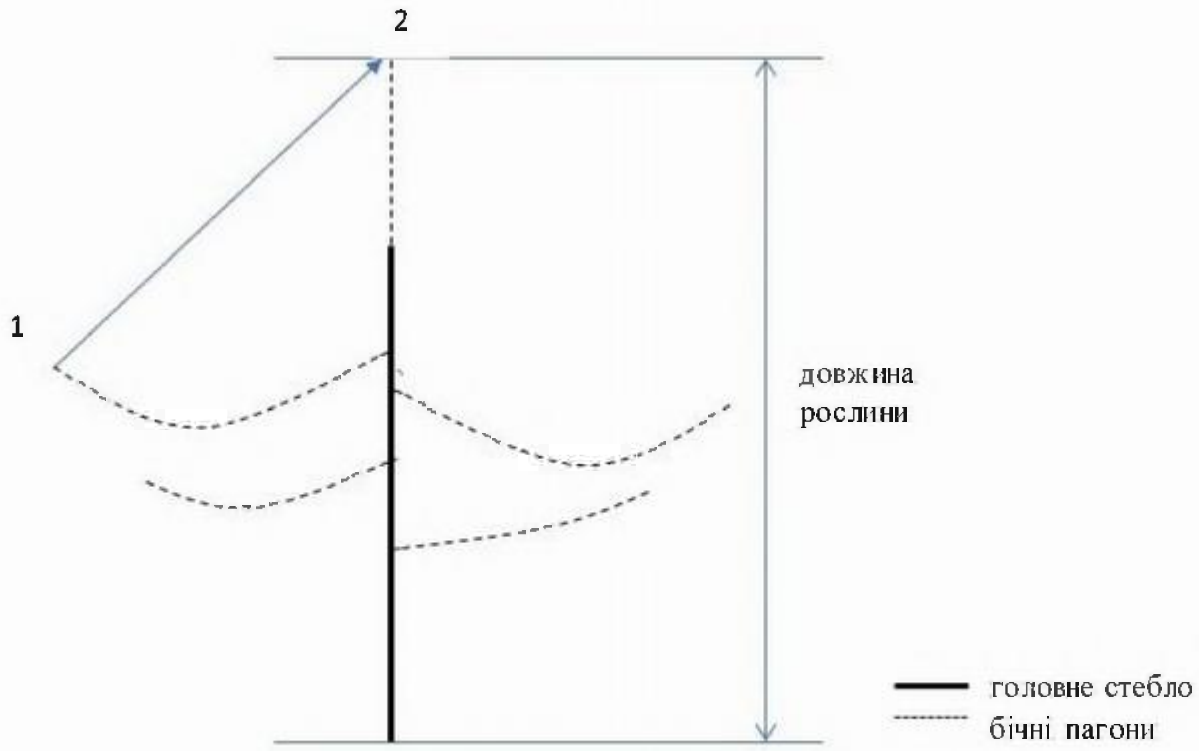
Підписувач: Висоцький Тарас Миколайович
Сертифікат: 6FA97849F1B2570D04000000125C0200A1050800
Дійсний з 31.07.2025 14:11:56 по 31.07.202714:11:56

До пункту 16 Таблиці ознак. Рослина: за висотою (за повного цвітіння)

Висоту вимірюють від поверхні ґрунту до найвищої природньої висоти рослин у фазу повного цвітіння, коли нижні стручки подовжуються.

До пункту 17 Таблиці ознак. Рослина: за довжиною

Щоб виміряти довжину, усі бічні гілки (пагони) потрібно підняти до вертикальної орієнтації (позиція 1–2). Вимірювання потрібно проводити від основи рослини до кінчика найдовшої гілки.

До пунктів 21–22 Таблиці ознак.

Тенденція до формування суцвіть у рік весняної сівби

Тенденція до формування суцвіть у рік пізньо-літньої сівби

Тенденцію до формування суцвіть в альтернативний сезон для сортів ріпаку озимого типу розвитку визначають за весняної сівби; сортів ріпаку ярого типу розвитку – за пізньо-літньої сівби.

Обстеження цієї стадії для сортів озимого ріпаку належить робити влітку, коли цвітуть пізні сорти ярого ріпаку; для сортів ярого ріпаку – восени, коли їхній розвиток припиняється.

Підписувач: Висоцький Тарас Миколайович
Сертифікат: 6FA97849F1B2570D04000000125C0200A1050800
Дійсний з 31.07.202514:11:56 по 31.07.202714:11:56

Використана література

1. Test Guidelines for the conduct of tests for distinctness, uniformity and stability apply to all varieties of *Brassica napus* L. *oleifera*. UPOV TG /36/7, Geneva. 2023-10-24. – 31 P. URL: https://www.upov.int/documents/d/upov/tg-documents-en-tg036.pdf

Підписувач: Висоцький Тарас Миколайович
Сертифікат: 6FA97849F1B2570D04000000125C0200A1050800
Дійсний з 31.07.2025 14:11:56 по 31.07.202714:11:56